

[Effersøe.]

slagsstilleren angaar, kan der ikke være nogen Tvivl om, at hans Tilslutning til Vedtagelsen om Dansk i Skolen kun kan betyde, at Dansk *rent foreløbigt* skal læres i Skolen. Hvis det ønskes, skal jeg gerne begrunde dette nærmere, men jeg vil ikke sige mere om det i Øjeblikket. Men hvorledes man nu end vil opfatte Lagtingsflertallets Udtalelser om Dansk i Folkeskolen, saa kan mine Meningsfæller og jeg efter vort Kendskab til Skolen ikke nære Tvivl om, at den paatænkte Nyordning vil medføre, at Dansk ikke bliver lært i Skolen. Lærerkrafterne er knappe og Undervisningstiden ligesaa; Skoleforsømmelser maa desuden blive forholdsvis hyppige som Følge af de ugunstige Vejr- og Vejforhold. Ministeren har udtalt sig nærmere herom, og jeg skal komme tilbage til det senere.

Et Spørgsmaal, der ikke har været fremme, og som Ministeren heller ikke har tænkt paa, men som kan blive Genstand for Forhandlinger senere, og som jeg særlig vil anbefale den højtærede Minister at tænke over, er Spørgsmaalet om Skolebøgerne. Hvis nemlig Skolebøgerne efterhaanden udelukkende bliver skrevet paa Færøsk, vil det faa betydelige Følger. Jeg vil ogsaa tildele mig at henlede den højtærede Ministers Opmærksomhed paa en Side af denne Sag, som jeg ofte har tænkt paa, nemlig at de paa Dansk skrevne Skolebøger bør være affattede paa en særlig Maade, saaledes at de egner sig for de færøske Skolebørn; dette gælder navnlig Læsebøger for yngre Børn.

For at det kan komme til at staa helt klart for Almenheden, hvorledes de paa-gældende Forhold er, har Sambandspartiet i Lagtinget foreslaaet, at de fornødne Oplysninger om Skolevæsenet skal indhentes og forelægges Lagtinget, men det er ikke sket. Den højtærede Minister har været inde paa dette Spørgsmaal i Dag, og det har glædet mig at høre hans Udtalelser herom. Jeg har den Tro, at nogle af de Medlemmer af Lagtinget, som nu sidst har stemt for Forslaget om, at Undervisningssproget alene skal være Færøsk, vil ændre deres Standpunkt, naar der har været foretaget en grundig Undersøgelse af Skoleforholdene. Ogsaa af den Grund bør en saadan Undersøgelse ske.

Nu kunde man fra anden Side svare, at

Folkeskolen kan og bør forbedres, og det var den højtærede Minister jo langt inde paa. Man kunde tænke sig, at den kunde forbedres, saaledes at den kunde løse ogsaa den Opgave at lære Børnene Dansk, hvis dette kun bliver et Fag i Skolen. Selv om dette kunde ske ved en Udvidelse og en Forbedring af Skolen, maa man imidlertid holde sig for Øje, at en saadan Foranstaltning vil blive meget kostbar. Jeg vil derfor gerne bede den højtærede Minister tænke nøje over, hvorledes han mener Pengene kan skaffes til Veje; hidtil har ingen paavist, hvad det vil komme til at koste, eller hvorfra Pengene skulde skaffes.

Inden man ændrer den gældende Bestemmelse om Undervisningssproget i Folkeskolen, maa det kunne kræves, at det bliver nøje undersøgt, om det ikke er muligt paa den Maade, Anordningen anviser, at faa en efter Omstændighederne forsvarlig Undervisning. Efter at jeg har talt med sagkyndige Folk, der kender Skolerne omkring paa Øerne ret nøje, har jeg Grund til at tro, at Bestemmelsen i Anordningen virker godt under normale Forhold, altsaa naar Lærerne er duelige og samvittighedsfuldt anvender den foreskrevne Regel, samt naar Skolens Ordning derhos er forsvarlig. Jeg vil i hvert Fald anmode den højtærede Minister om at søge grundigt oplyst, om ikke den Ordning, vi har, kan bruges, for saa vidt Skoleordningen er forsvarlig og Lærerne gør deres Pligt.

Jeg skal minde om, at Forholdene i Folkeskolen paa Færøerne er vanskelige af flere Grunde, bl. a. fordi det er nødvendigt at arbejde med to Sprog; men man bør ikke gøre dem endnu vanskeligere eller helt umulige ved en uforstandig, rent teoretisk ensidig Skoleordning. — Jeg fremhæver, at den foreslaaede Nyordning vil virke i høj Grad udemokratisk. Dansk vil ikke kunne læres i Folkeskolen, og Følgen heraf maa blive, at Menigmand, den lidet bemidlede eller ubemidlede Del af Befolkningen, aldrig lærer Dansk. Den Smule, som er lært i Skolen i Dansktimerne, vil almindeligvis hurtigt blive glemt. Kun de, som har Raad dertil, vil efter Børnenes Udgang af Skolen kunne skaffe dem Kundskab i Dansk og dermed større Udviklingsmuligheder og bedre Betingelser for at komme frem i Livet — men dette er udemokratisk.